

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

Promoting the Quality of Life According to the Sufficiency Economy
Philosophy of People in Bueng Pla Tu Sub-district Administrative
Organization Banphot Phisai District, Nakhon Sawan Province

พระวัชพงศ์ มหาปญโญ¹ อมลวรรณ ออบสิน² และสมคิด พุ่มทุเรียน³

Phra Watcharaphong Mahapunyo, Amonwan Opsin and Somkid Punturain

Received: October 24, 2020

Revised: January 27, 2021

Accepted: February 2, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 2) นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการแจกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.973 กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 366 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 17 รูปหรือคน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation (r) 0.778 และ 2) แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ควรดำเนินการดังนี้ 2.1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง มีลานกีฬาชุมชน 2.2) ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองให้มีจิตใจ

¹ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์; Nakhon Sawan Provincial Office of Buddhism

^{2,3} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: somboonp03@gmail.com, Tel. 093-2974442

เข้มแข็ง หลีกเลี่ยงอบายมุขที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเสียแก่ตนเองและครอบครัว 2.3) ส่งเสริมให้ประชาชนสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูล มีส่วนรวมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมและมีจิตสำนึกสาธารณะ และ 2.4) ส่งเสริมให้ประชาชนไม่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง ไม่ตัดไม้ทำลายป่า มีส่วนรวมในการป้องกันน้ำเน่าเสีย และร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, เศรษฐกิจพอเพียง, หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the relationship between Ditthidhammikatttha and the promotion of life according to the sufficiency economy philosophy and the quality of life; and 2) to present guidelines for enhancing the quality of life according to the sufficiency economy philosophy of the people in Bueng Pla Thu Sub-district Administrative Organization, Banphot Phisai District, Nakhon Sawan Province. This study was a mixed methods research between quantitative and qualitative research. For quantitative research, a questionnaire was used with a confidence value of 0.973. The sample group obtained by stratified random sampling consisted of 366 people. The statistics used in the research were percentage, frequency, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient by using the social science package. And qualitative research was done by in-depth interview with 17 key informants selected by purposive sampling. The results of the research were found that 1) the relationship between Ditthidhammikatttha and the promotion of life according to the sufficiency economy philosophy and the quality of life of the people in Bueng Pla Thu Sub-district Administrative Organization, Banphot Phisai District, Nakhon Sawan Province, in overall, was a statistically significant correlation at 0.01 level. In overall, it was at a very high level, Pearson Correlation (r) 0.778; and 2) guidelines for promoting quality of life according to the sufficiency economy philosophy of the people in the Bueng Pla Thu Sub-district Administrative Organization, Banphot Phisai District, Nakhon Sawan Province should proceed as follows: 2.1) there should be encouraging people to have good health and a community sports field; 2.2) there should be encouraging people to develop themselves to have a strong mind to avoid Apayamukha (all vices) that will lead to disgrace oneself and family; 2.3) there should be encouraging people to build good relationships with each other in the community, to support the others, to participate

in solving environmental problems in society and to have a public consciousness; and 2.4) there should be encouraging people not to dump waste into rivers and canals, no deforestation, participating in prevention of sewage and conserving local resources

Keywords: Quality of Life, Sufficiency Economy, Dittthidhammikatha

บทนำ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนคนไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนในสังคมอย่างรุนแรง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเน้นย้ำถึงความพอเพียง พออยู่ พอกิน ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้งว่าเป็นแนวทางแก้ไขให้ผ่านพ้นวิกฤติและเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืน ดังนั้นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-10 (พ.ศ. 2540-2554) จึงได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564** ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืดหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 บนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564

คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากยากแค้นโดยเฉพาะภาคชนบทที่ประชาชนมีฐานะยากจน ขาดความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ทำให้ส่งผลต่อสุขภาพจิต ประชาชนกลุ่มที่มีความลำบากยากแค้นจึงจำเป็นต้องสร้างรายได้หลักและรายได้เสริมให้มีความมั่นคงมากขึ้น พร้อมทั้งกับลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นให้เพียงพอกับรายรับ อย่างไรก็ตามคุณภาพชีวิตของประชาชนภาคชนบทที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญเนื่องจากมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ ซึ่งประเทศใดที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ก็จะสามารถพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และพัฒนาให้เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าได้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ภาครัฐจึงให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวอย่างมากด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เน้นการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนการส่งเสริมให้มีร่างกายที่แข็งแรง ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพาะหากประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแล้วย่อมทำให้ความสามารถในการพัฒนาตนเอง รวมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมในสังคมตามมา ภาคส่วนต่าง ๆ ได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีความสำคัญต่อท้องถิ่นและมีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชน และเสริมสร้างความแข็งแรงของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สมาชิกและชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้ สำหรับพื้นที่ตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนาร้อยละ 90) แต่มักจะประสบกับปัญหาภัยแล้ง ด้วยเหตุตำบลบึงปลาหูต้องเผชิญกับปัญหาภัยแล้งอย่างบ่อยครั้งจึงทำให้รายได้ขาดหายหรือลดลงไปบ้าง ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ รัฐบาลพยายามให้เกิดความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อให้สังคมมีความมั่นคงและเกิดความสงบสุข สิ่งที่สำคัญคือประชาชนจะต้องสร้างความเข้มแข็งไปด้วยกัน ไม่ถูกชักจูงไปง่าย ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความแตกแยกในประเทศ ดังนั้นตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์จึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว รวมถึงมีความน่าสนใจด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการกระตุ้นการมีจิตสำนึกที่ดี และส่งเสริมให้ทุกคนรอบครัวได้รู้จักการนำไปปรับแผนการดำเนินชีวิตให้รู้จักความพอเพียง และสามารถสร้างความแข็งแรงให้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .911 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ประชากรในตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ เป็นระดับในกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (1967) จากประชากรที่เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ รวม 4,232 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยสมมติฐานการวิจัย คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ในเชิงบวกในระดับสูง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 รูปหรือคน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าอาวาส นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ เกษตรตำบลบึงปลาทุ นักวิชาการ ราษฎรชาวบ้านและชาวบ้าน เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation (r) (0.835) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ความสัมพันธ์ของการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (r= 0.824) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า คู่ของด้านอารักขสัมปทา มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด (r = 0.745) รองลงมาคือ คู่ของด้านกัลยาณมิตตา (r = 0.738) คู่ของด้านอุฏฐานสัมปทา (r = 0.695) และคู่ของด้านสมชีวิตา (r = 0.518) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation (r) (0.835**) จึงยอมรับสมมติฐาน

2. แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ด้านร่างกาย องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการออกกำลังกาย จัดลานกิจกรรม ลานโยคะเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ มีร่างกายที่สมบูรณ์ก็ดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

2.2 ด้านจิตใจ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มีจิตใจเข้มแข็งเป็นตัวของตัวเอง มีความใฝ่ดี หลีกเลี่ยงอบายมุขที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเสียแก่ตนเองและครอบครัว มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรต่อผู้อื่น นึกถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ของชาวบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การฝึกอาชีพจากบุคคลในท้องถิ่น การรักษาอาชีพของท้องถิ่น การเสริมสร้างรายได้แก่สังคม เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ในครอบครัวเพื่อจำหน่าย

2.4 ด้านแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสนับสนุนประยุกต์ที่อยู่อาศัยให้เกิดประโยชน์ทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การไม่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง การป้องกันสารพิษหรือน้ำเสียแพร่กระจายลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือร่วมมือกับชุมชนในการฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation(r) (0.835) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความสัมพันธ์ของการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.824$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญมี พุทธโมกษ์ (2556) พบว่า ความสัมพันธ์การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตทุกด้าน

2. แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

2.1 ด้านร่างกาย แนวทางการประยุกต์ใช้ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผละกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรูญเกียรติ พงศ์กุลศร, สารัช วิเศษหลง และโสภา ชัยพัฒน์ (2561) พบว่า การพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุขภาพและจิตใจ ส่วนด้านเศรษฐกิจครอบครัวพบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คุณภาพชีวิตของผู้ใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มากที่สุด คือ ด้านสุขภาพ

2. ด้านจิตใจ แนวทางการประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีจิตใจเข้มแข็งเป็นตัวของตัวเอง มีความใฝ่ดี หลีกเลียงอบายมุขที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเสียแก่ตนเองและครอบครัว มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรต่อผู้อื่น นึกถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก รู้จักเสียสละแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2558) พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนปฐมอโศก คือ การตั้งใจ ฝึกฝนตนเอง เรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย มีศีลมีธรรมเป็นหลักเป็นที่พึ่ง ฝึกตนให้พึ่งตนเอง ขวนขวาย เอาภาระรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ของชุมชน และมีชีวิต อยู่อย่างผู้ให้เสียสละ

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม แนวทางการประยุกต์ใช้ การพัฒนาความรู้ของตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การฝึกอาชีพจากบุคคลในท้องถิ่น การรักษาอาชีพของท้องถิ่น การเสริมสร้างรายได้แก่สังคม เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ในครอบครัวเพื่อจำหน่าย นำของเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในสังคม ร่วมกันปลูกจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ภูไพบูลย์ (2558) พบว่า เน้นการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเรือนมีความสะอาดเรียบร้อย ทุกคนมีความรัก ความสามัคคี เสียสละซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชอบเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การประกอบอาชีพเน้นการเกษตรกรรม ทำนา ปลูกผักสวนครัวเน้นการพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และยังมีกลุ่มแม่บ้านได้รวมตัวกันในการประกอบอาชีพงานจักสานหวาย-ไม้ไผ่

4. ด้านแวดล้อม แนวทางการประยุกต์ใช้ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือเพื่อประโยชน์ทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การไม่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง การไม่ตัดไม้ทำลายป่า การป้องกันสารพิษหรือน้ำเสียแพร่กระจายลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือร่วมมือกับชุมชนในการฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพวัลย์ (2559) พบว่า สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนและ มีการบริหารจัดการโดยชุมชนให้เข้มแข็ง และการสนับสนุนโครงการที่ดำเนินการให้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน 2) การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม ควรมีการอนุรักษ์สืบสานและส่งเสริมประเพณีที่ดีงาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน 3) การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม 4) การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้มีการอบรมความรู้ และการส่งเสริมให้มีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น 5) ด้านความมั่นคงปลอดภัย การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ปลอดภัยเพื่อให้สามารถดูแลความปลอดภัยในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุควรมีนโยบายในการส่งเสริมการเรียนรู้
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุควรมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุควรมีนโยบายในการสนับสนุนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือประชาชน
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุควรมีนโยบายในการจัดอบรมการส่งเสริมให้มีอาชีพเสริม สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ พึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาทุควรถูกจัดให้มีโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหูกควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหูกควรจัดให้มีโครงการสนับสนุนพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลาหูกควรจัดให้มีโครงการพัฒนาอาชีพเสริมในช่วงว่างเว้นจากการทำการเกษตร

เอกสารอ้างอิง

- จรูญเกียรติ พงศ์กุลศร สารัช วิเศษหลง และโสภา ชัยพัฒน์. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาบ้านภู หมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 3 นวัตกรรมที่พลิกโฉมสังคมโลก* (น. 149-157). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม. (2558). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมอโศก จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 2(1), 27-44.
- บุญมี ฤทธิเมกข์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ปรางทิพย์ ภัคคีศรีไพรวลัย. (2559). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน*. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.
- สุภาพร ภูไพบูลย์. (2558). *การจัดการชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโพธิ์ศรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Yamana, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.